

“Ev yapımı zehir”: Kontrolsüz e-likit üretiminin halk sağlığı tehdidi olarak analizi

Çiğdem Erhan¹*, Ayşe Turan¹

¹Seyhan Devlet Hastanesi, Adana, Türkiye

öz

Giriş ve Amaç: Elektronik sigara (e-sigara) kullanımı, ticari ürünlerin yanı sıra kullanıcıların kendi likitlerini (DIY-Do It Yourself) hazırladığı, kontrol dışı bir alan da yaratmıştır.¹ Maliyetleri düşürme, kişisel zevke uygun aroma ve nikotin seviyeleri belirleme gibi motivasyonlarla yaygınlaşan bu pratik, standart dışı üretim yöntemleri nedeniyle ciddi halk sağlığı riskleri barındırmaktadır.^{1,2} Bu bildirin amacı, belgelenmiş kanıtlar ışığında ev yapımı e-likitlerin içerik belirsizliği, yasal sınırları aşan nikotin konsantrasyonları ve potansiyel toksik maruziyet risklerini ortaya koyarak bu durumu acil bir halk sağlığı tehdidi olarak tanımlamaktır.

Yöntem: Bu çalışma, e-likit içeriği, nikotin konsantrasyonu ve kullanıcı davranışları üzerine yapılmış mevcut literatürü derleyerek, özellikle ev yapımı likitlerin (DIY) taşıdığı risklere odaklanmıştır. Ticari ürünlerdeki etiket tutarsızlıkları, zararlı kimyasal varlığı ve nikotin seviyelerindeki sapmalar üzerine yapılan analizler, DIY likitlerde bu sorunların katlanarak artabileceği hipotezini desteklemek için kullanılmıştır.

Bulgular: Mevcut çalışmalar, evde likit hazırlayan kullanıcıların temel motivasyonları arasında ekonomik tasarruf ve daha yüksek nikotin konsantrasyonlarına ulaşma arzusunun bulunduğunu göstermektedir. Avrupa’da yapılan bir analizde, DIY e-likit numunelerinin bazılarında, yasal üst sınır olan 20 mg/mL’nin üzerinde nikotin tespit edilmiştir.¹ Daha da endişe verici olarak, Güney Kore’de incelenen “saf nikotin” etiketli bir ticari üründe 150 mg/mL gibi ölümcül olabilecek bir konsantrasyon ölçülmüştür;³ bu durum, evde likit hazırlarken bu tür konsantre ürünlerin yanlışlıkla kullanımının yaratacağı akut zehirlenme riskini gözler önüne sermektedir. Ayrıca, kullanıcıların nikotin ihtiyaçlarını dengelemek için “self-titrasyon” yoluyla daha fazla puf yapma eğilimi, içeriği belirsiz bu likitlerle birleştiğinde, formaldehid ve asetaldehid gibi karbonil bileşiklere ve diğer potansiyel zararlı kimyasallara kontrolsüz maruziyete yol açmaktadır.⁴

Tartışma ve Sonuç: Evde e-likit hazırlama pratiği, “kişisel özgürlük” veya “hobi” olarak görülse de, bulgularımız bu durumun aslında bir “ev yapımı zehir” üretme potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Denetimsiz kimyasalların kullanımı, miligram düzeyindeki hataların bile toksik veya ölümcül sonuçlar doğurabileceği konsantre nikotinle çalışılması ve oluşan aerosolün bilinmeyen kimyasal yapısı, bu pratiği hem kullanıcı hem de çevresi için bir saatli bombaya dönüştürmektedir.

Sonuç olarak, DIY e-likit üretimi, regülasyon boşluklarından beslenen ve öngörülemez sağlık krizlerine (benzeri EVALI salgını gibi) zemin hazırlayan kritik bir halk sağlığı sorunudur. Düzenleyici kurumların acil

✉ Çiğdem Erhan • drcigdemerhan@gmail.com

Geliş tarihi / Received: 17.04.2026 **Kabul tarihi / Accepted:** 05.05.2026 **Yayın tarihi / Published:** 22.05.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Sağlığı Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği tarafından yayımlandı. Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Atıf Lisansı \(CC BY\)](#) ile dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). Published by The Society for Health Promotion and Tobacco Control. This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

olarak bu alana ynelik bilgilendirme ve denetim mekanizmaları geliştirmesi, konsantre nikotin satışına katı sınırlamalar getirmesi ve kamuoyunun bu grnmez tehlikeye karşı bilinlendirilmesi hayati nem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: e-sigara, DIY, e-likit

Kaynaka

1. Cox S, Leigh NJ, Vanderbush TS, Choo E, Goniewicz ML, Dawkins L. An exploration into “do-it-yourself” (DIY) e-liquid mixing: users’ motivations, practices and product laboratory analysis. *Addict Behav Rep* 2019; 9: 100151. **[Crossref]**
2. Williams C.C. A lifestyle choice? Evaluating the motives of do-it-yourself (DIY) consumers. *International Journal of Retail & Distribution Management* 2004; 32(5): 270-278.
3. Kim S, Goniewicz ML, Yu S, Kim B, Gupta R. Variations in label information and nicotine levels in electronic cigarette refill liquids in South Korea: regulation challenges. *Forensic Toxicol* 2015; 33(1): 15-22.
4. Jensen RP, Luo W, Pankow JF, Strongin RM, Peyton DH. Hidden formaldehyde in e-cigarette aerosols. *N Engl J Med* 2015; 372(4): 392-394.